Dowody nienazwane

praca z wydziału prawa i administracji

Artykuł 75 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego wymienia przykładowe środki dowodowe, co oznacza, że nie stanowi zamkniętego katalogu. W postępowaniu administracyjnym dopuszcza się więc również inne środki dowodowe, o ile mogą one przyczynić się do ustalenia prawdy obiektywnej i nie są sprzeczne z prawem.[1]

Do takich środków należą tzw. środki dowodowe nienazwane, które powstają wraz z postępem nauki i techniki. Mogą to być zarówno środki, które zostaną odkryte w przyszłości, jak i te, które są już znane, ale nie podlegają szczególnej regulacji prawnej. Do tej grupy zalicza się m.in. opinie instytutów naukowych lub badawczych. Organ orzekający może zwrócić się o opinię do takiego instytutu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 290) lub kodeksu postępowania karnego (art. 176), ponieważ k.p.a. nie reguluje wyraźnie tej kwestii.[2]

Możliwość korzystania w postępowaniu administracyjnym z opinii wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych mogą przewidywać także przepisy szczególne. Przykładem nienazwanego środka dowodowego jest również dowód z rysów antropologicznych, znany także jako dowód z ekspertyzy biologicznej.[3]

Ten rodzaj dowodu jest szeroko stosowany w niektórych krajach i coraz częściej pojawia się w polskiej praktyce sądowej, o czym świadczy orzecznictwo Sądu Najwyższego. SN wskazuje, że „dowód z badania antropologicznego wprawdzie nigdy nie daje całkowitej pewności co do ojcostwa domniemanego ojca, jednakże może z dużym prawdopodobieństwem wskazywać na pochodzenie

dziecka od domniemanego ojca lub na brak więzi krwi między nimi. Dowód ten nie może samodzielnie stanowić podstawy do oceny nieprawdopodobieństwa ojcostwa męża matki, ale może ułatwić ocenę wiarygodności zeznań stron, gdy ustalenia opierają się wyłącznie na zeznaniach."[4]

Dowód z rysów antropologicznych polega na badaniu i porównywaniu cech biologicznych poszczególnych osób i opiera się na doświadczeniach antropologów i biologów, w zakresie dziedziczenia cech zewnętrznych przez ludzi. Posługując się tym środkiem, możliwe jest nie tylko negatywne (jak przy dowodzie z grupowego badania krwi), ale także pozytywne wykazanie ojcostwa. Moc dowodową omawianych środków organ ocenia według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia całokształtu zebranego materiału.[5]

Do dowodów nienazwanych zaliczamy również dowody z filmu, utrwalonego obrazu telewizyjnego, z fotokopii, planów, rysunków, płyt lub taśm dźwiękowych i innych materiałów oraz przyrządów utrwalających lub przenoszących obrazy lub dźwięki, maszynowe wypisy urządzeń liczących określających liczbę rozmów telefonicznych i wykazujących wysokość należnej opłaty.[6]

W celu zapewnienia sprawnego przeprowadzenia postępowania dowodowego organy administracji publicznej zostały wyposażone w środki przymusu, które są dopuszczalne w dwóch formach – kary grzywny i przymusu bezpośredniego.

Organem, który jest właściwy do orzekania o zastosowaniu danego środka przymusu jest organ, który przeprowadza dowód – czyli organ prowadzący postępowanie w sprawie, organ przeprowadzający dowód w ramach pomocy prawnej oraz członek organu kolegialnego lub jego pracownik, który prowadzi postępowanie dowodowe lub jego część zgodnie z art. 87.[7]

Kara grzywny może zostać orzeczona, jeżeli zostaną spełnione

trzy warunki: – świadek, biegły , osoba trzecia mieli obowiązek osobistego stawienia się bądź bezzasadnie odmówili złożenia zeznania, wydania opinii lub okazania przedmiotu oględzin; – organ przeprowadzający dowód, wydał prawidłowe wezwanie; – nie wystąpiły okoliczności uzasadniające niestawienie się lub zaszła bezzasadność odmowy złożenia zeznania, wydania opinii lub okazania przedmiotu oględzin.

Ustawa z 1996r. zmieniła wysokość grzywny, która wynosi 50 zł, w przypadku ponownego niezastosowania się do wezwania – 200 zł. O ukaraniu grzywną organ orzeka w formie postanowienia, na które służy zażalenie. Stosowanie art. 88 może budzić pewne wątpliwości interpretacyjne, ze względu na brak uzgodnienia terminologii pomiędzy przepisami §1 i 2 oraz skąpą regulację w k.p.a. dotyczącą postanowień. Zdaniem E. Ochendowskiego „Redakcja art. 88§1 i 2 k.p.a. nasuwa uwagi krytyczne.”[8]

Środki przymusu, o których stanowi §3 art. 88 przewidziane są w ustawie z 17. 06. 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity Dz.U. z 1991r., Nr 36 poz. 161). Przymus bezpośredni można zastosować do opornego świadka, natomiast nie można go stosować do strony czy biegłego, ponieważ art. 88§3 k.p.a. mówi tylko o „opornym świadku. Do osoby, która odmawia okazania przedmiotu oględzin można zastosować takie środki egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym jak grzywna w celu przymuszenia, odebranie rzeczy ruchomej, w ostateczności także przymus bezpośredni.

Przepisy art. 88 ustanawiają środki dyscyplinujące uczestników postępowania administracyjnego. Środki te charakteryzują się tym, że mogą one zostać cofnięte, jeżeli samo ich wymierzenie będzie skutkowało żądanym zachowaniem osoby opornej i mogą być stosowane wielokrotnie, przechodząc od środków łagodniejszych do surowszych, tak aby skutecznie spowodować wykonanie obowiązku.[9]

Ustawa z dnia 29.12.1998 roku o zmianie niektórych ustaw w

związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa wprowadziła art. 88a, który stanowi, że w przypadku, gdy żołnierz w czynnej służbie wojskowej naruszy obowiązki określone w art. 88 § 1, organ przeprowadzający dowód, zamiast nałożyć na niego karę grzywny, zwraca się do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz ten pełni służbę, z wnioskiem o pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Jak widać, w postępowaniu administracyjnym kluczowe znaczenie ma otwartość na różnorodne środki dowodowe, w tym te nienazwane, które mogą odegrać istotną rolę w ustaleniu prawdy obiektywnej. Dynamiczny rozwój nauki i techniki wprowadza do procesu dowodowego nowe możliwości, które nie zawsze są bezpośrednio uregulowane przez prawo, jednak ich wartość dowodowa może być nieoceniona. Elastyczność w dopuszczaniu takich środków pozwala na bardziej precyzyjne i sprawiedliwe rozstrzyganie spraw administracyjnych.

Wykorzystanie opinii wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych, takich jak instytuty naukowe lub badawcze, jest jednym z przykładów na to, jak postępowanie administracyjne może korzystać z nowoczesnych środków dowodowych. Choć kodeks postępowania administracyjnego nie zawiera szczegółowych regulacji w tej kwestii, możliwość ta jest przewidziana w innych aktach prawnych, co podkreśla znaczenie interdyscyplinarnego podejścia w procesie dowodowym.

Przykład dowodu, który znalazł swoje zastosowanie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pokazuje, jak nienazwane środki dowodowe mogą być skutecznie wykorzystywane w praktyce. Choć dowód ten nie może samodzielnie przesądzać o kluczowych kwestiach, to jednak stanowi cenne uzupełnienie innych dowodów, pomagając w lepszym zrozumieniu i ocenie stanu faktycznego. To wskazuje na rosnące znaczenie nowoczesnych metod w procesie dowodowym, które w połączeniu z tradycyjnymi środkami mogą przyczyniać się do bardziej sprawiedliwych rozstrzygnięć.

[1] Por. Z. Gostyński, J. Grabowski, E. Kozłowska, S. Lizer, K. Marszał, J. Samochowiec – op. cit. s. 326

[2] Por. B. Adamiak, J. Borkowski – op. cit. s. 194

[3] Por. W. Siedlecki – op. cit. s. 350

[4] Orzeczenie SN z dnia 07.10.1966r., I CR 303/66, OSN poz. 105/67

[5] Por. W. Siedlecki – op. cit. s. 350

[6] Wyrok NSA z dnia 20.03.1981r., SA 317/81, ONSA 1981r., z. 1, poz. 25

[7] Por. J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński – op. cit. s. 180

[8] E. Ochendowski – „Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne – wybór orzecznictwa", Toruń 2000r., s. 127

[9] Por. J. Borkowski, J. Jendrośka, R. Orzechowski, A. Zieliński – op. cit. s. 180

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę pisanie prac - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.